

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 233/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti Ing. J. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. I. H., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 64/2004 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 64/2004 porušené boli.

2. Okresnému súdu Poprad prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 64/2004 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. P. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Poprad je povinný uhradiť Ing. J. P. trovy konania v sume 496,69 € (slovom štyristodevät'desiatšesť eur a šesťdesiatdeväť centov) na účet advokáta JUDr. I. H., Advokátska kancelária, K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 233/2013-12 z 11. júna 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. P., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 64/2004.

Následne ústavný súd 16. júla 2013 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 16. augusta 2013. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis a vyjadrenie predsedu okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„Sťažovateľ podal dňa 26.4.2004 návrh na obnovu dedičského konania, č. k. D/644/97, ktorý bol podľa obsahu posúdený ako návrh na dodatočné prejednanie dedičstva. Vec je vedená pod sp. zn. 14D/64/2004.

Sťažovateľ bol dňa 31.1.2005 vyzvaný, aby predložil listinné doklady, konkrétne originály vkladných knižiek, alebo ich úradné overené kópie, alebo výpisy banky o zostatkoch na vkladných knižkách, prípadne o výškach vkladov a o údajoch o majiteľovi vkladných knižiek. Zároveň bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku.

Súdny poplatok navrhovateľ zaplatil dňa 14.2.2005. Okresný súd opätovne vyzval navrhovateľa na predloženie dokladov listom zo dňa 16.2.2005,

Listom, ktorý bol doručený tunajšiemu súdu dňa 24.3.2005 navrhovateľ oznámil časť požadovaných údajov.

Keďže súdu neboli predložené požadované listinné dôkazy súd výzvami zo dňa 23.8.2005 vyzval priamo S., pobočka S. a pobočka K. o predloženie požadovaných dokladov.

Dňa 7.9.2005 S., a.s. oznámila súdu, že nemôže zaslať požadované doklady, pretože doklady o uskutočnených obchodoch uschováva, iba po dobu 5 rokov od ukončenia obchodu a taktiež vkladná knižka na doručiteľa musí byť účastníkmi konania presne identifikovaná.

Okresný súd listom zo dňa 26.10.2005 opätovne vyzval právneho zástupcu navrhovateľa na doplnenie údajov.

Navrhovateľ prostredníctvom právneho zástupcu doručil dňa 18.11.2005 súdu podanie, ktorým upresnil údaje týkajúce sa vkladných knižiek a zároveň navrhol zahrnúť do dedičského konania aj cenné papiere poručiťa, ku ktorým však nepredložil žiadne listinné dôkazy.

Dňa 8.12.2009 súd vydal poverenie pre súdneho komisára JUDr. I. Č.

28.12.2009 bol spis predložený súdnemu komisárovi na prejednanie dedičstva.

Súdny komisár dňa 29.7.2013 oznámil súdu, že uznesením zo dňa 29.7.2013 bolo dedičské konanie pre nemajetnosť poručiťa zastavené. Uznesenie zatiaľ nenadobudlo právoplatnosť.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 16. augusta 2013, zistil aj ústavný súd.

Predseda okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 30. augusta 2013 k vyjadreniu okresného súdu zotrval na svojich tvrdeniach uvedených v sťažnosti, nesúhlasil s vyjadrením okresného súdu, že prietahy vznikli v dôsledku postupu sťažovateľa, pretože sťažovateľ na výzvy súdu reagoval včas a poskytol údaje v rozsahu požadovanom okresným súdom. Právny zástupca sťažovateľa v závere svojho stanoviska súhlasil s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide

o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' sporu, v ktorom je sťažovateľ navrhovateľom (dodatočné prerokovanie dedičstva), ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania, preto konštatuje, že sťažovateľ v doterajšom priebehu konania poskytoval primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagoval včas.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu vrátane postupu notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve, keďže jeho úkony sú úkonmi súdu, ktorými je možné spôsobiť zbytočné priet'ahy v konaní (III. ÚS 47/00, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 3/05).

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil a identifikoval niekoľko období bezprecedentnej neodôvodnenej nečinnosti. Tým prvým obdobím nečinnosti v trvaní deviatich mesiacov bolo obdobie od podania návrhu 26. apríla 2004 do vypracovania výzvy na zaplatenie súdneho poplatku spojenej s výzvou na predloženie dôkazov – listín z 31. januára 2005. Ďalším v poradí druhým obdobím neodôvodnenej nečinnosti v trvaní štyroch rokov bolo obdobie od doručenia podania sťažovateľa okresnému súdu (18. novembra 2005), v ktorom presne identifikoval vkladné knižky poručiťa, do vydania poverenia notárovi ako súdnemu komisárovi z 8. decembra 2009. Počas tohto obdobia okresný súd iba žiadal pripojiť súvisiaci súdny spis sp. zn. D 644/1997, ktorý bol pripojený k súdnemu spisu sp. zn. 7 C 147/2003 vedenému na tom istom okresnom súde.

V zmysle § 38 ods. 5 OSP sa úkony notára pri prejednávaní dedičstva považujú za úkony súdu, ktorý preberá za notára zodpovednosť voči účastníkom konania, ak k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov dôjde jeho nekonaním (m. m. II. ÚS 22/96).

Z uvedeného dôvodu ústavný súd obdobie od vydania poverenia príslušnému notárovi ako súdnemu komisárovi do urgencyie okresného súdu poverenému notárovi, aby predložil spis z 12. júla 2013, posúdil ako ďalší zbytočný prietah v trvaní tri a pol roka, za ktorý nesie zodpovednosť okresný súd.

Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 14 D 64/2004, došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 14 D 64/2004 konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ktoré odôvodnil intenzitou zásahov do jeho práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní osem rokov a tri mesiace, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 662,34 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde)

náhradu trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) po 130,16 €. Ústavný súd nepriznal náhradu trov za úkon porada s klientom, pretože nepovažoval za preukázanú účelnosť tohto úkonu. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za tri úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2013. Právny zástupca sťažovateľa je zároveň platcom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty.

Ústavný súd preto z uvedených dôvodov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 496,69 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2013